

INSTRUKCJA MINISTRA OŚWIATY

z dnia 22 sierpnia 1959 r.

w sprawie kontroli nauki zawodu i dokształcania się młodocianych zatrudnionych w zakładach pracy.

I. Rodzaje i zakres kontroli.

§ 1. Ilekroć w instrukcji jest mowa:

- 1) o ustawie, należy przez to rozumieć ustawę z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. Nr 45, poz. 226),
- 2) o uchwałach Rady Ministrów, należy przez to rozumieć uchwałę nr 364 Rady Ministrów z dnia 26 września 1958 r. w sprawie zatrudniania młodocianych przez zakłady pracy w celu nauki zawodu, przyuczania do określonej pracy i odbycia wstępnego stażu pracy (Monitor Polski Nr 78, poz. 453),
- 3) o rozporządzeniu Ministra Oświaty, należy przez to rozumieć rozporządzenie Ministra Oświaty z dnia 14 lutego 1959 r. w sprawie dokształcania oraz kontroli nauki zawodu młodocianych zatrudnionych w zakładach pracy (Dz. U. Nr 17, poz. 99),
- 4) o zakładach, należy przez to rozumieć państwowe i niepaństwowe zakłady pracy wszystkich rodzajów,
- 5) o szkołach dokształcających, należy przez to rozumieć zasadnicze szkoły zawodowe dla pracujących (doksztalcające i przyzakładowe).

§ 2. 1. Kuratorium okręgu szkolnego sprawuje kontrolę nad przebiegiem nauki zawodu młodocianych zatrudnionych w zakładach oraz nad dokształcaniem się tych młodocianych niezależnie od kontroli sprawowanej przez kierownictwo zakładu pracy i jego władze nadrzędne.

2. Kontrolę przebiegu nauki zawodu kuratorium sprawuje na podstawie art. 24 ust. 3 ustawy, § 1 ust. 4 i 5 uchwały oraz § 23 rozporządzenia Ministra Oświaty; kontroli podlegają zakłady znajdujące się na terenie okręgu szkolnego i zatrudniające młodocianych w celu nauki zawodu.

3. Kontrola nad spełnianiem przez młodocianych obowiązku dokształcania się jest wykonywana przez kuratorium na podstawie art. 12 ust. 7 ustawy oraz w myśl §§ 21 i 22 rozporządzenia Ministra Oświaty; kontrola ta obejmuje wszystkie zakłady zatrudniające młodocianych w celu nauki zawodu, przyuczania do określonej pracy i odbycia wstępnego stażu pracy po przyuczeniu oraz młodocianych przyjętych do pracy.

§ 3. Do zadań kuratorium w zakresie kontroli przebiegu nauki zawodu należy:

- 1) kontrolowanie przebiegu nauki zawodu i egzaminów oraz warunków nauki młodocianych w zakładach,
- 2) sprawdzanie kwalifikacji osób prowadzących naukę zawodu w zakładach,
- 3) udzielanie zakładom wyjaśnień i wskazówek dotyczących organizacji nauki zawodu oraz metod nauczania i wychowania,
- 4) przesyłanie zakładom wniosków i zaleceń z wizytacji,
- 5) podawanie do wiadomości technicznego inspektora pracy uchybień w dziedzinie bezpieczeństwa, higieny i ochrony pracy w czasie nauki zawodu młodocianych,
- 6) rozpowszechnianie dobrych doświadczeń w zakresie nauki zawodu młodocianych w zakładach,
- 7) kontrolowanie wykonania przez zakłady zarządzeń, wytycznych i zaleceń w sprawie nauki zawodu i dokształcania,

- 8) współdziałanie z zakładami i ich jednostkami nadrzędnymi w dokształcaniu i doskonaleniu osób szkolących młodocianych,
- 9) współpraca z odpowiednimi wydziałami prezydentów rad narodowych, jednostkami nadrzędnymi nad zakładami, związkami zawodowymi oraz izbą rzemieślniczą i cechami rzemiosł w sprawie nauczania i wychowania w zakładach i szkołach.

§ 4. Dla realizacji powyższych zadań kuratorium przez swoich przedstawicieli:

- 1) zaznajamia się w zakładach i cechach rzemiosł z aktami osobowymi młodocianych i dokumentami dotyczącymi nauki zawodu i dokształcania,
- 2) kontroluje w zakładach przebieg nauki zawodu młodocianych na stanowiskach pracy,
- 3) zwraca uwagę zakładowi na stwierdzone uchybienia i ustala terminy ich usunięcia (§ 1 ust. 4 uchwały),
- 4) występuje z wnioskami do właściwych władz w sprawie wyciągnięcia konsekwencji przewidzianych w art. 25 ustawy, § 1 ust. 5 uchwały oraz pkt 8 instrukcji Centralnej Rady Związków Zawodowych z dnia 12 grudnia 1958 r. w sprawie zadań technicznych inspektorów pracy w zakresie nadzoru nad warunkami pracy młodocianych (Biuletyn CRZZ z 1959 r. Nr 3, poz. 57),
- 5) inicjuje i organizuje konferencje przedstawicieli zakładów w sprawie nauki zawodu i dokształcania młodocianych,
- 6) zgłasza wnioski w sprawie:
 - a) otwarcia szkół dokształcających,
 - b) udzielania pomocy szkołom dokształcającym i współpracy z tymi szkołami,
 - c) dostarczenia lokalu szkolnego i wyposażenia dla szkoły dokształcającej przyzakładowej ze środków własnych zakładu,
 - d) przyjęcia większej liczby młodocianych na naukę zawodu.

II. Organizacja kontroli.

§ 5. 1. Kurator wyznacza pracowników kuratorium oraz inspektoratów oświaty do sprawowania nadzoru nad nauką zawodu w zakładach i dokształcaniem się młodocianych.

2. Kurator może również zlecić pracownikom szkół dokształcających lub innych szkół zawodowych sprawowanie nadzoru nad przebiegiem nauki zawodu i dokształcaniem się młodocianych. Kontrolowanie przebiegu nauki zawodu oraz jej koordynacja z nauką w szkole powinno należeć z reguły do zadań zasadniczej szkoły zawodowej dla pracujących w odniesieniu do zakładów pracy, z których uczniowie są zapisani do szkoły lub należą do jej rejonu.

3. Osobom, powołanym do sprawowania nadzoru, kurator przydziela zakłady według rejonów i branż.

III. Wizytacje.

§ 6. 1. Kontrolę przebiegu nauki zawodu i dokształcania się młodocianych sprawują wyznaczone do tego osoby przez wizytacje.

2. Przedmiotem wizytacji może być całość spraw związanych z nauką zawodu i dokształcaniem się młodocianych lub wybrane z tego zakresu zagadnienia.

3. Wizytujący — w miarę możliwości — powiadamia nadrzędną jednostkę zakładu o zamierzonej wizytacji.

4. Za zgodą kuratora okręgu szkolnego wizytujący może zaprosić do współudziału w kontroli, w zależności od potrzeby, przedstawicieli odpowiedniego wydziału prezydium rady narodowej, związku zawodowego, organizacji młodzieżowej i izby rzemieślniczej.

§ 7. Wizytującego obowiązuje staranne przygotowanie wizytacji. W toku prac przygotowawczych wizytujący:

- 1) zapoznaje się ze sprawozdaniami, wnioskami i zaleceniami z poprzednich wizytacji oraz ze sprawozdaniami szkół dokształcających, do których uczęszczają młodociani zatrudnieni w zakładzie,
- 2) zbiera informacje o przebiegu nauki zawodu we właściwej jednostce, której podlega zakład, oraz w związku zawodowym, izbie rzemieślniczej, cechu rzemiosł itp.,
- 3) informuje się w wydziale zatrudnienia i spraw socjalnych prezydium rady narodowej o całokształcie zagadnień dotyczących zatrudnienia i szkolenia młodocianych.

§ 8. 1. Wizytację w zakładzie należy rozpocząć od rozmowy z kierownikiem zakładu lub w jego zastępstwie z kierownikiem szkolenia młodocianych przy udziale przedstawiciela rady zakładowej. W czasie rozmowy należy zapoznać kierownika zakładu z zakresem wizytacji.

2. W toku wizytacji wizytujący sprawdza, czy:

- 1) wykaz pracowników młodocianych jest prowadzony przez zakład zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 18 listopada 1958 r. w sprawie wykazu pracowników młodocianych (Dz. U. z 1959 r. Nr 2, poz. 19),
- 2) zakład prowadzi szkolenie młodocianych zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- 3) programy nauki zawodu zostały opracowane zgodnie z wytycznymi właściwego ministerstwa na podstawie wytycznych Ministerstwa Oświaty,
- 4) łączna liczba godzin nauki w szkole i pracy w zakładzie jest zgodna z art. 13 ustawy,
- 5) plan przejścia uczniów przez stanowiska szkoleniowe jest opracowany zgodnie z programem nauki zawodu,
- 6) dla poszczególnych stanowisk szkoleniowych opracowano wyciągi z programów, zawierające wykaz prac, które uczeń powinien wykonać,
- 7) przyjęta organizacja nauczania (wydzielone warsztaty szkoleniowe, pola szkoleniowe, stanowiska ćwiczebne, brygady uczniowskie, brygady robotników itd.) zapewnia uczniom sprzyjające warunki do przyswojenia treści programu nauczania.

§ 9. Na stanowiskach szkoleniowych wizytujący sprawdza i ocenia:

- 1) realizację programu i planu przejścia uczniów przez stanowiska szkoleniowe oraz wykonanie planu prac (robót, czynności, zajęć) na poszczególnych stanowiskach,
- 2) organizację i metody nauczania,
- 3) warunki bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 4) orientację ucznia w przepisach przeciwpożarowych oraz bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 5) znajomość przez ucznia przepisów określających prawa i obowiązki pracowników, a szczególnie przepisów dotyczących młodocianych,
- 6) wyniki nauczania i wychowania.

§ 10. Celem zbadania wyników szkolenia wizytujący:

- 1) obserwuje pracę uczniów,
- 2) w miarę możliwości i stosownie do istniejących w zakładzie warunków zleca uczniom wykonanie określonej czynności lub operacji oraz osobiście ocenia jakość wykonanej pracy,
- 3) bada dokumentację szkoleniową prowadzoną przez instruktora i ucznia (rysunki robocze, zeszyty uczniowskie z praktycznej nauki zawodu itp.).

§ 11. Badając szkolenie w brygadach uczniowskich wizytujący między innymi zwraca uwagę, czy:

- 1) podział pracy szkoleniowej w brygadzie jest prawidłowy i opieka instruktorska należycie zorganizowana,
- 2) plan przejścia uczniów w brygadzie przez różne stanowiska zapewnia uczniowi zapoznanie się z różnorodnością robót i urządzeń technicznych zgodnie z programem szkolenia.

§ 12. W razie włączenia uczniów do brygad wykwalifikowany robotnik lub do prac w zespole sprzedawców, wizytujący bada, czy:

- 1) uczniowie przeszli wstępne przeszkolenie na wydzielonych stanowiskach szkoleniowych,
- 2) szkolenie w brygadach zapewnia uczniom opanowanie zadań szkoleniowych wyznaczonych w programie.

§ 13. Wizytujący obowiązany jest ocenić pracę i kwalifikacje instruktorów. W tym celu bada, czy instruktorzy:

- 1) posiadają odpowiednie kwalifikacje zawodowe,
- 2) stosują właściwe metody szkolenia (obserwacje, pokazy, ćwiczenia i objaśnienia), czy wyjaśniają, na czym polega zadanie każdego ucznia, w jakiej kolejności należy wykonywać poszczególne etapy prac, czy przestrzegają w nauczaniu zasady słowniowania trudności i pogłębłości oraz przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 3) kontrolują i oceniają systematycznie pracę uczniów,
- 4) dbają o należyte wychowanie uczniów, rozwijają ich samodzielność w pracy, poczucie obowiązku i odpowiedzialności.

§ 14. 1. Kuratorium powinno wizytować również egzaminy młodocianych, którzy odbywają naukę zawodu w zakładach, i w tym celu żądać od zakładu zawiadomienia o terminach egzaminów.

2. W czasie wizytacji egzaminów należy:

- 1) sprawdzić przygotowanie do egzaminów; w szczególności należy zwrócić uwagę na właściwą organizację egzaminów, kwalifikacje egzaminatorów i prawidłowy dobór prac egzaminacyjnych,
- 2) skontrolować zgodność przebiegu egzaminu z obowiązującymi przepisami,
- 3) ocenić wyniki nauczania.

§ 15. 1. Po zakończeniu wizytacji należy opracować ocenę przebiegu i wyników nauki zawodu i dokształcania, a następnie sformułować wnioski.

2. Ocenę dokształcania i nauki zawodu oraz wnioski wizytujący omawia z kierownikiem zakładu lub w jego zastępstwie z kierownikiem szkolenia, jak również uzgadnia z nim sprawy, które będą przedmiotem powizytacyjnej narady z instruktorami oraz innymi pracownikami zakładu zainteresowanymi szkoleniem młodocianych.

3. Na naradzie wizytujący omawia wyniki nauczania i wychowania młodzieży, podkreślając stwierdzone osiągnięcia zakładu i poszczególnych instruktorów oraz stwierdzone niedociągnięcia i braki, ustala przyczyny nie zadowalających wyników i udziela odpowiednich wskazówek.

4. Wizytujący opracowuje zwięzły protokół przebiegu i wyników wizytacji. Protokół należy sporządzić w 2 egzemplarzach z przeznaczeniem dla zakładu i kuratorium. Jeżeli wizytujący jest pracownikiem szkoły lub inspektoratu, dla tych instytucji sporządza się trzeci egzemplarz protokołu.

§ 16. 1. W ciągu 15 dni od daty zakończenia wizytacji kuratorium powinno przesłać do zakładu zalecenia i wnioski.

2. Kuratorium może sformułować wnioski dla jednostki nadrzędnej nad zakładem i związku zawodowego, cechu, izby rzemieślniczej i innych instytucji zainteresowanych wynikami wizytacji. Wnioski, które według oceny kuratorium należy skierować do poszczególnych resortów albo do Ministerstwa Oświaty kuratorium przesyła do Ministerstwa Oświaty.

Minister Oświaty: *W. Bieńkowski*